

Innehåll

Varför frågan om skärm?	1
Det här bygger vi Vängåvans verksamhet på	1
Värdegrund	1
Vision.....	2
Vårt uppdrag	2
Representation vs kompensation	2
SKÄRM.....	2
Tre perspektiv	2
Matstund.....	3
Fysisk aktivitet.....	3
Lek	3
Skapande.....	3
Återhämtning	3
Vårt förhållningssätt till skärm i dagsläget.....	3
Skärmaktiviteter vi tillåter innan 17.....	3
Våra tankar kring sociala medier.....	4
Skärm och trafik	4
Utmaningar	4
Våra reflektionsfrågor: Så här pratar vi med barnen kring skärm – hur pratar ni om det hemma? ...	4
Referenstips	5

Varför frågan om skärm?

Eftermiddagar är barnens fria tid och vi ser att vi vuxna behöver hjälpa barnen att disponera den tiden. Utifrån att en stor del av barnens intressen och relationer går via telefonen har vi på fritids skärmtid en del av dagen. Skärmar ställer oss inför flera utmaningar oavsett om vi tillåter eller förbjuder dem. Mobilen är ofta en av de mest privata ägodelar vi har och det är en svår balansgång, ur ett integritetsperspektiv, att förbjuda eller ta någons mobil när den används utanför skärmtid. Många barn har en egen mobil med egen surf. Vi kan inte alltid råda över huruvida de får använda sin skärm eller inte på sin fria tid. Men vi lovar – vi gör allt som står i vår makt för att locka dem till andra aktiviteter. 😊 Som ni förstår ser vi inte svart eller vitt på skärm – utmaningarna är oändliga. Med denna text gör vi ett försök att tydliggöra hur vi vrider och vänder på den här frågan.

Det här bygger vi Vängåvans verksamhet på

Värdegrund

Vi står för värden som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet med svaga och utsatta.

Vision

Att främja social utveckling och livslång lust att lära genom att erbjuda en meningsfull fritid. Här ska alla känna sig trygga, sedda och behandlas med respekt och omtänksamhet. Ingen ska utsättas för kränkande handlingar eller diskriminering.

Det är coolt att vara snäll!

Genom att möjliggöra för dessa fyra K:n i vår verksamhet vill vi skapa en öppen och inkluderande plats.

- Kommunicera – att kommunicera genom varierande uttrycksformer; läsa, skriva, tala, sjunga, dansa, spela, bygga t ex
- Kritiskt – att inta olika perspektiv, att jämföra, granska och ställa frågor
- Kollaborativt – att lära tillsammans, lära av varandra, samarbeta
- Kreativt – att omskapa, återskapa, skapa nytt; estetiska processer, hitta på nya regler t ex

Vårt uppdrag

Vårt uppdrag handlar i stort om att erbjuda barnen en meningsfull fritid som bygger på varierade arbetsätt och uttrycksformer med utrymme för såväl fysisk aktivitet som rekreation. Barnens intressen och initiativ har en given plats i hur verksamheten utformas och vi strävar efter att skapa en social gemenskap över årskurser och skolor.

Våra styrdokument är Skollagen, Läroplanen för fritidshemmet, Riktlinjer för fristående öppen fritidsverksamhet i Stockholms stad, FN:s konvention om barns rättigheter.

Representation vs kompensation

I nämnda styrdokument framgår att den öppna fritidsverksamheten både ska bygga på barns erfarenheter (representation) samt väcka nyfikenhet och locka barnen att göra nya upptäckter (kompensation). I en sådan kontext kan aktiviteter kopplade till skärm ses som representation då barnens erfarenheter och intressen som till viss del sker via telefonen därmed ges ett värde och får ta plats i verksamheten. Tillgången till digitala verktyg kan också ses som ett kompensatoriskt uppdrag inför de barn som inte har tillgång till telefoner, plattor eller datorer hemma.

SKÄRM

Att använda ordet skärm kan vara missvisande men vi har inte hittat något bättre ord. Hjälpt oss gärna till nytt begrepp. Just nu är det ordet skärm vi använder när vi menar all användning av digitala verktyg såsom plattor, mobiler, datorer, TV och konsoler.

Tre perspektiv

Pedagogperspektiv, barnperspektiv, föräldraperspektiv - vi förhåller oss till dem alla.

Vi vet att många av er föräldrar önskar att barnen gör annat än håller på med skärm när de är på fritid och vi gör alltid vårt yttersta för att erbjuda roliga meningsfulla aktiviteter som inte är skärm.

Samtidigt ser vi att det är viktigt för många barn att ha sin telefon och många av mobilaktiviteterna uppmuntrar till samarbete och lek på kreativa sätt. Ett av våra verksamhetsmål är att främja social gemenskap och social utveckling och skärmanvändning inklusive spelande blir ofta en brygga mellan barn från olika årskurser eller skolor. I höstens barnenkät svarade många barn att de hänger tillsammans med kompisar under skärmtiden vilket gör att vi också tolkar den som en social aktivitet för dem. Många barn har till exempel förenats genom Pokemon Go. En annan positiv aspekt ur ett barnperspektiv är att man kan ha sociala interaktioner även i corona-karantän, genom umgänga digitalt med vänner.

Vad vi erbjuder som alternativ till skärm

Vi pedagoger är alltid utspridda där barnen befinner sig för att starta igång aktiviteter om vi ser ett behov eller delta i de aktiviteter som barnen startat själva. Vi strävar efter att vara där barnen är dels för att kunna introducera nytt och dels för att ta del av deras erfarenheter. För oss är det viktigt att Vängåvan ska vara en mötesplats och på följande vis försöker vi skapa förutsättningar för det:

Matstund

Vi serverar dagens mellanmål tills sista barnet slutat skolan för dagen - varje dag. Mellanmålet blir något att mötas runt som en samlade aktivitet och en stund när vi kan fånga upp hur barnens dag har varit i skolan. Då vi har ett varierat mellanmålsutbud får barnen möjlighet att prova nya smaker och lära sig att plocka undan efter sig, ställa in i diskmaskinen etc.

Fysisk aktivitet

Inomhus finns plats för rörelse i djungelrummet där vi varierar mellan pingis, foosball och rörelselekar. Utomhus i parken och på berget erbjuder vi sport såsom basket, badminton, tennis, bandy och fotboll och leker lekar som till exempel king, kull och burken. Vid plaskdammen finns cyklar av olika slag och mindre skateramper för den som vill åka med kick-bike eller skateboard.

Lek

Inomhus och utomhus finns möjlighet till lekar i både mindre konstellationer och för större grupper. Kurragömma leks både inomhus och utomhus. I djungelrummet finns möjlighet att klä ut sig, och exempelvis leka charader eller twister. Vi har alltid veckans lekar planerat men anpassar oss och följer barnens intressen och är flexibla inför deras idéer.

Skapande

I pysselrummet och snickarboden finns möjlighet för skapande med uttrycksformer som bild och form i olika material och tekniker. Det är alltid minst en personal som deltar i de skapande aktiviteterna. I köket finns möjlighet att baka och i biblioteket finns instrument att låna för musikskapande.

Återhämtning

I biblioteket och i köket lite senare på dagen finns möjlighet för vila och rekreation. Där erbjuder vi barnen att läsa, spela brädspel eller att bara sitta och samtala. Från och med vårterminen i fyran får barnen gå promenader i närområdet, vilket många uppskattar som en lugn och mysig aktivitet.

Vårt förhållningssätt till skärm i dagsläget

- Begränsad tid. Fri skärmtid från 17 på eftermiddagen. Under loven tillåter vi användning även mellan kl 9-10 på morgonen. Vängåvans datorer och plattor får endast användas vid anvisade platser i köket samt max 20 minuter per barn och dag. Vi samlar in våra skärmar kl 17.45 alla dagar.
- Begränsad plats. Vi har skärmfria zoner utmarkerade för att ge utrymme för andra aktiviteter och för att vi vill förenkla vår vuxennärvaro kring skärmaktiviteterna.
- Vi erbjuder inte barnen wi-fi eller surf.
- När barn upprepade gånger under en dag bryter mot skärmtidsregeln får de lämna sin telefon i personalrummet tills skärmtiden börjar eller tills de går hem.

Skärmaktiviteter vi tillåter innan 17

- Schack, Wordfeud, pussel, sudoku för att ta det lugnt enskilt eller tillsammans. Självklart inte hela eftermiddagen 😊
- Hitta inspirationsbilder att teckna av.

- Garageband och Sound trap för musikprogrammering när vi har musikstudio på måndagar.
- Pokemon Go förutsatt att man rör på sig, dvs går på promenad tillsammans med en personal.

Om ni har förslag på andra lämpliga skärmaktiviteter, tipsa oss gärna.

Våra tankar kring sociala medier

Varför vi uppmuntrar till spel och kreativa appar framför användande av sociala medier:

- Vi uppmuntrar framförallt social interaktion IRL (i verkligheten).
- Vi har ingen insyn på barnens konton och det går för fort (t ex Snapchat).
- Brist på önskad vuxennärvaro i de sociala medierna. Vi kan inte hjälpa barnen.
- Risk för oönskade kontakter. Lätt att gömma sig bakom en profil. (ref. Maria Duva)
- Närvaro på sociala medier riskerar att skapa stress kring jakten på likes.

Skärm och trafik

När vi är med barnen i trafiken gäller följande:

- Barnen får inte gå och titta i sin mobil när vi rör oss i trafiken på utflykt osv.

Utmaningar

Dessa skärmar ställer oss inför flera utmaningar oavsett om vi tillåter eller förbjuder dem.

- Mobilen är ofta en av de mest privata ägodelar vi har och det är en svår balansgång, ur ett integritetsperspektiv, att förbjuda eller ta någons mobil när den används utanför skärmtid.
- Eftersom fritids i åk 4-6 bygger på frivillig närvaro ställs vi inför särskilda utmaningar. Vi befarar till exempel att ett skärmförbud innebär att många barn väljer att inte gå till fritids utan hellre är någonstans där det inte finns vuxna "som stör". Vi hör ibland barn som säger "ska vi checka ut oss och gå hem och spela?" eller "jag checkar ut mig så jag får min telefon".
- På vägen mellan skolan och fritids använder många barn sina telefoner och flera barn kommer mycket sent till Vängåvan p g a att de stannat på vägen och skärmat. Flera barn drar sig dessutom undan, upp på berget, går bakom hus osv på väg till fritids för att få "hålla på med mobilen ifred". På vägen från skolan finns ingen önskad vuxennärvaro och barnen kan t ex inte få stöd i konflikter som kan uppstå.
- För många barn (och även vuxna) är det svårt att ha en telefon i fickan utan att den pockar på uppmärksamhet. Att vi har skärmtid från 16.30 kommer alltid att medföra en hel del påminnelser, diskussioner och förhandlingar mellan oss pedagoger och barnen, men också konflikter mellan barn som följer regeln och de som inte gör det.
- Många barn har en egen mobil med egen surf. Vi kan inte alltid råda över huruvida de får använda sin skärm eller inte på sin fria tid. Men vi lovar – vi gör allt som står i vår makt för att locka dem till andra aktiviteter. 😊

Våra reflektionsfrågor: Så här pratar vi med barnen kring skärm – hur pratar ni om det hemma?

1. Har du råkat se saker på nätet du inte vill se?
2. Vad skulle du vilja fylla din tid med om du inte skulle hålla på med mobilen (eller annan skärm)?
3. Vad händer om ... ? (du inte tittar på mobilen innan du går till skolan, inte har mobilen i ditt sovrum när du sover, gör något där mobilen inte behövs)

Vi funderar dagligen på: Hur mycket tid tar det för mig som pedagog att bjuda in barnet till en annan aktivitet? Vilka konsekvenser kan det ge? Positiva/negativa.

Referenstips

- Nätsmart (Rädda barnen)
- Handbok för nätföräldrar (BRIS)
- Värsta bästa nätet, Maria Dufva, insta...
- The Social Dilemma, t ex Netflix
- Skärmhjärnan – Anders Hansen. Finns som bok, E-bok och ljudbok.
- Hjärnstark junior (bok för barn) – Anders Hansen
- Gamer – SR Play
- KP lyfter frågor om sociala medier på sin hemsida: <https://kpwebben.se/tag/sociala-medier/>